

Jaroslav Seifert

Aleš Fetters

Jeden z nejslavnějších a nejpopulárnějších českých básníků, umělec vskutku národní, jediný Čech – nositel Nobelovy ceny za literaturu, se narodil na Žižkově, který tehdy ještě byl samostatným městem. Svůj žižkovský, proletářský původ nikdy nezastíral. Projevil se zejména v počátcích jeho básnické cesty. Ale byla to Praha, její krásy, její historické kouzlo, které v jeho poezii dominují. Seifert byl vskutku básníkem Prahy. A básníkem lásky. Někdy lehce zpěvným, jindy zamyšleným a moudrým.

Ale my tu dnes nechceme sledovat jeho básnický vývoj. To přenecháme jinam. Seifert měl rád nejen Prahu a Kralupy, kam jezdil k prarodičům a dalším příbuzným a kde byl podle svého přání pohřben. Byl mu blízký i náš kraj a jeho tvůrci.

Z nich v první řadě Božena Němcová. Z lásky a úcty k ní se vyznal už za války ve Vějíři Boženy Němcové a po válce v Písni o Viktorce, jedné z nejvýznamnějších a nejkrásnějších svých básní: „Noc byla tenkrát bezmála/ a Úpa byla rozvodněna./ Volal jsem do tmy jejich jména,/ dvě krásná jména, zoufalá.“ A v závěru básně pak: „To nebyl obraz, to byl stín,/ který se šinul po pěšině/ milostným hájem v Nedošíně,/ už podzimním, už bez květin.“ Píseň o Viktorce nás tehdy okouzila svými půvabnými milostnými verši, ale vzápětí nás rozhořčila „zdrucující kritika“ tehdejšího „svazáckého básníka“ Ivana Skály, který tvrdil (v Tvorbě v březnu 1950), že „je to kniha, jejíž obsah prudce a spravedlivě pobouří čtenáře, kniha, která je výsměchem našemu pracujícím lidu.“ Koho asi mohla pobouřit skladba, v níž jsou jakýmsi refrémem verše: „Ty, lásko, pozdravena buď,/ buď věčná, skutečností jsi-li./ A jsi-li snem, jen neprobuď/ mé oči, i když den je bílý.“ Snad jen ty, kdo místo lásky rozsévají nenávisť, byť jí říkali „třídni“.

Seifert měl hezký vztah i k Jiráskovi. Dr. Červinkovi z náchodského gymnázia kdysi v dopise napsal: „A pozdravujte mi Justinku a Doubenuse...“ – Ve vzpomínkové knize Všecky krásy světa připomíná, že jeho paní byla z Jičína, že ten kraj kolem důvěrně zná, že ho prochodil. Dokládá to i v kapitole Studánka a básník. Tím básníkem je ovšem Fráňa Šrámek a tou studánkou Roubenka v Plakánku. „Básníkem je každý kraj jaksi dokončen. Básník bezpečně uhaduje tajemství jeho krásy a tuto krásu dozpívá.“ Seifert vzpomíná i na své zastavení u Šrámkova hrobu: „Básníkův hrob je u zdi pod Humprechtem mezi stromy. Ach, to víte, že ty stromy šumí jako harfy. Když jsem vyšel ze hřbitova, měl jsem plnou hlavu Šrámkových veršů...“ a s těmi šel kolem Sementinské lípy pod „ponurou Kost“ a Plakánkem k Roubence. „Ale už zdaleka jsem pozoroval, že ač od básnickovy smrti uplynulo už drahně času a dní, studánka má dosud plné oči slzí.“ A opěvává i krásu Trosek: „Jak vypadal tento hrad, se snad ani neví, ale jistě nebyl tak půvabný jako tyto trosky na dvou čedičových skalách vedle sebe. Podoba Trosek začíná ve chvíli, kdy hrad pobořily hrabivé ruce švédských vojáků. ... Chtělo by se říci – dílo zkázy, zkáza to vlastně nebyla. Vytvořily malebný a neodmyslitelný monument.“

Svou vzpomínkovou knihu psal v době, kdy ho trápila nemoc, kdy mohl chodit jen o francouzských holích, a ještě těžce, s velkou námahou. A tak se vracel do krásných míst naší země i našeho kraje alespoň ve vzpomínkách. Třeba i do hospody U Zrcadlové kozy u Jizery cestou z Malé Skály k Turnovu. A stejně tak se vracel k velkým mrtvým. I v té době pro něho těžké (nejen z důvodů zdravotních) psal krásné a moudré verše svých posledních sbírek: „K milionům veršů na světě/ přidal jsem jen pár slok./ Nebyly o nic moudřejší než píseň cvrčků./ To vím. Opuštěte mi./ Už končím. /.../ Věřím, že hledat krásná slova/ je lepší/ než zabíjet a vraždit.“ – „Milý Mistře, Vám není co odpouštět,“ chtělo by se říci. „Vy odpusťte nám, jestli se někdy na Vaše knihy v našich knihovnách ukládá prach.“

Tento seifertovský medailon se mi nepsal lehce. Listoval jsem jeho sbírkami, znovu se začítal do veršů a vět básníka, který vždy patřil k mým nejmilejším. A o těch nejbližších a nejmilejších se obvykle mluví a píše nesnadno, protože to, co je v srdci, slova těžko vystihují. A tak poděkujeme básníkovi za všechnu krásu a líbeznost, ale i moudrost, kterou vložil do svých veršů pro nás i budoucí.